

Staroobrzędowcy nad Dunajem

Laboratorium etnograficzne: Staroobrzędowcy nad Dunajem

W staroobrzędowej cerkwi. Nowa Niekrasowka, 2012. fot. W. Lipiński

Prowadzcy: Wojciech Lipiński

Uczestnicy grupy: Monika Jankowska, Anna Jurkiewicz, Rafał Kępczek, Kaja Małko-Gieyszcz, Emilia Piechowska, Aleksandra Reczuch, Olga Rodak, Rafał Rukat, Marta Rutkowska, Julia Szawiel, Patryk Zakrzewski, Agnieszka Zarzyńska.

Badania w latach: 2010-2012

Teren:

Ukraina, obwód odeski, rejony: izmailski, kilijski

W południowej Ukrainie, na zachód od Odessy, położony jest region zwany Budziakiem. Jest to region wieloetniczny (mieszkają tam min. Ukraińcy, Rosjanie, Mołdawianie, Bułgarzy), ale też zróżnicowany pod względem wyznaniowym. Obok wyznawców prawosławia, spotkamy tam liczne wspólnoty protestanckie oraz staroobrzędowców. Ci ostatni, zwani w Budziaku Lipowanami, mieszkają w okolicach Izmaïłu i Kili, w pobliżu delty Dunaju.

Badania:

W XVII wieku w rosyjskim prawosławiu wprowadzono reformy. Nie zgodziła się na nie znaczna część wiernych. Nazywamy ich staroobrzędowcami lub starowiercami. Ponieważ byli prześladowani, wielu z nich uciekało poza granice Rosji. W efekcie takich migracji powstały skupiska starowierców w delcie Dunaju – na terenie ukraińskiego

Na skróty

- [Dziury](#)
- [Katalog biblioteki](#)

Budziaku oraz w sąsiedniej Rumunii. Się spajają przez wieki wspólnoty staroobrzędowe by o rygorystyczne trwanie przy zasadach religijnych sięgających czasów sprzed reformy. W XX wieku oddziaływanie tych zasad uległo daleko idącemu zmniejszeniu. W Budziaku stało się tak za sprawą polityki ateizacji czasów Związku Radzieckiego, procesów modernizacji i globalizacji. Wszystkie te uwarunkowania starali się wziąć pod uwagę w trakcie badań prowadzonych wśród Lipowan – rosyjskich staroobrzędowców w Budziaku. Skupiliśmy się na dwóch ważnych i na różne sposoby powiązanych ze sobą zagadnieniach: kultury religijnej i tożsamości. Interesowało nas jak wspomniane uwarunkowania – zarówno współczesne, jak i te wcześniejsze, ale wciąż w istotny sposób oddziałujące na społeczność – wpływają na życie religijne i samoświadomość Lipowan.

Efekty badań

Lipowanie

Kultura religijna i tożsamość naddunajskich staroobrzędowców

Praca zbiorowa pod redakcją
Wojciecha Lipińskiego

[1]

1. Zbiór tekstów: *Lipowanie. Kultura religijna i tożsamość naddunajskich staroobrzędowców*, red. W. Lipiński, Wydawnictwa UW, Warszawa 2015.

Spis treści - [pdf](#) [2]

Fragmety księzek: *Poza stereotyp. Badania wśród staroobrzędowców z ukraińskiego Budziaku* - [pdf](#) [3]

2. Prace laboratoryjne (archiwum IEiAK):

1. Monika Jankowska, *Pamięć okresu przedwojennego wśród Lipowan zamieszkujących Murawliówkę*
2. Anna Jurkiewicz, *Ciało w praktykach religijnych staroobrzędowców Delt Dunaju*
3. Rafał Kępczek, *Postrzeganie mniejszości wyznaniowych protestantów w wybranych wsiach staroobrzędowych ukraińskiego Budziaku*
4. Kaja Mańko-Gieyszcz, *Fotografia – pamięć – tożsamość* (na przykładzie staroobrzędowców z południowej Ukrainy)
5. Emilia Piechowska, *A staroobrzędowstwo jak było, tak i zostało*. O zmianach granic wspólnoty staroobrzędowców z Budziaku
6. Aleksandra Reczuch, *Wokół śmierci i umierania*. Tradycja i nowoczesność w praktykach pogrzebowych staroobrzędowców z ukraińskiego Budziaku
7. Olga Rodak, *Relacje pomiędzy staroobrzędowcami i prawosławnymi we wsi Mirnoje (Budziak, Ukraina)*. Pomędzy izolacją a współistnieniem
8. Rafał Rukat, *Parafia staroobrzędowa w Budziaku*
9. Marta Rutkowska, *Antroponimia staroobrzędowców budziackich*
10. Julia Szawiel, *Narracje tożsamościowe młodych Lipowan a lokalność, religia, etniczność*
11. Patryk Zakrzewski, *Wpływ czasów radzieckich na przemiany w życiu religijnym i obyczajowym budziackich staroobrzędowców*.
12. Agnieszka Zarzyńska, *Nasze ikony kradną, staroobrzędowe ikony kradną*. Sposoby definiowania staroobrzędowych ikon w obliczu ich kradzieży

Badania realizowano w ramach grantu MNiSW nr N N109 313537 „Zróżnicowanie etniczne i wyznaniowe ukraińskiego Budziaku”

Cerkiew w Wiżkowie, 2012. fot. W.Lipiński

Procesja odpustowa. Mirnoje, 2010. fot. W.Lipiński

Kult ikon to ważna rzecz??? religijność staroobrzędowców. Nowa Niekrasowka, 2012. fot. W.Lipiński

Zwierzchnik Rosyjskiej Prawosławnej Cerkwi Staroobrzędowej metropolita Kornilij wizytuje parafię w Nowej Niekrasowce. Metropolita kroczy po kobiercu z kwiatów i chust, które rozścielają przed nim parafianki. 2012. fot.

W.Lipiński

W oczekiwaniu na wizytę metropolity. Nowa Niekrasowka, 2012. fot. W.Lipiński

Na skróty

- [Dziury](#)
- [Katalog biblioteki](#)

Cerkiew w Starej Niekrasowce. 2012. fot. W.Lipiński

W drodze do cerkwi. Murawliowka, 2010. fot. W.Lipiński

Powiązane materiały [Laboratoria etnograficzne](#) [4]
[Wojciech Lipiński](#) [5]

Adres URL źródła: <https://www.dev.etnologia.uw.edu.pl/staroobrzędowcy-nad-dunajem>

Odniesienia

- [1] <https://www.wuw.pl/product-pol-1147-Lipowanie-Kultura-religijna-i-tozsamosc-naddunajskich-staroobrzędowcow.html>
[2] https://www.dev.etnologia.uw.edu.pl/sites/default/files/lipowanie_spis_tresci.pdf
[3] https://www.dev.etnologia.uw.edu.pl/sites/default/files/lipowanie_fragment_1.pdf
[4] <https://www.dev.etnologia.uw.edu.pl/dla-studentow/studia/laboratoria-etnograficzne>
[5] <https://www.dev.etnologia.uw.edu.pl/instytut/ludzie/pracownicy/wojciech-lipinski>